

Денисов О. Є.
кандидат економічних наук, докторант,
Університет економіки та права «КРОК» (м. Київ)

Denysov O. Ye.
Candidate of Economic Sciences, Doctoral
University of Economics and Law «KROK», Kyiv

ОСНОВНІ МЕТОДИ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ГАЛУЗІ

THE BASIC METHODS OF THE INDUSTRY ECONOMIC SECURITY ENSURING MECHANISM

Анотація. У статті розглянуто науково-методичні підходи до формування механізмів забезпечення економічної безпеки, що визначають засоби, які застосовуються в управлінській діяльності із забезпечення економічної безпеки галузі. Методи розкривають засоби, що застосовуються для забезпечення економічної безпеки, та визначають, як саме здійснюється це забезпечення. Основними групами методів, що застосовуються для забезпечення економічної безпеки галузі, є інституційні, організаційно-розпорядчі, адміністративні методи; економічні; нормативно-правові методи; технічно-спеціальні методи; маркетингові методи; соціально-психологічні; ідеологічні методи; методи управління розвитком.

Ключові слова: економічна безпека, методи, галузь, механізм, рівень економічної безпеки.

Постановка проблеми. Методи забезпечення економічної безпеки галузі мають безпосередній зв'язок із напрямками забезпечення економічної безпеки галузі, що поділяються на дві основні групи: спрямовані на безпеку процесу інтеграції та спрямовані на підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних галузеворуючих підприємств. При цьому вони виступають як методами прямої дії і стосуються безпосередньо в процесі забезпечення економічної безпеки, так і заходами (напрямами) загальної дії, що впливають на галузь, підвищуючи її стійкість, конкурентоспроможність, техніко-технологічний стан, фінансово-економічні показники, рівень регулювання, державної підтримки та інституційного забезпечення, і, таким чином, через підвищення рівня ефективності функціонування галузі впливають на стан його економічної безпеки, зміцнюючи та підвищуючи його.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розроблення теоретико-методологічних основ механізму забезпечення економічної безпеки галузі зробили провідні вітчизняні вчені: Є.І. Овчаренко, О.В. Рудковський, А.І. Пономаренко, Н.Ю. Юрків, О. Кальмух, О.Б. Коротич, О.М. Кравченко, О. Федорчак, В.П. Приходько та ін. Але поза їхньою увагою залишаються питання визначення засобів, які застосовуються в управлінській діяльності, із забезпечення економічної безпеки галузі.

Мета статті полягає у поглибленні теоретико-методологічних підходів до забезпечення економічної безпеки галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними групами методів, що застосовуються для забезпечення економічної безпеки галузі, є інституційні, організаційно-розпорядчі, адміністративні методи; економічні; нормативно-правові методи; технічно-спеціальні методи; маркетингові методи; соціально-психологічні; ідеологічні методи; методи управління розвитком.

Оскільки галузь є складною динамічною системою, що не має усталеної структури та функціонує на рівні впливу внутрішніх та зовнішніх взаємозв'язків, забезпечення її

економічної безпеки потребує застосування сукупності інституційних, організаційно-розпорядчих, адміністративних методів, що мають відповідати таким критеріям, як адекватність, своєчасність, реагування на загрози зовнішнього та внутрішнього середовища у забезпеченні економічної безпеки; мати високий рівень гнучкості управління, відображати практичну реалізацію стратегічних, тактичних заходів та оперативних дій із забезпечення економічної безпеки, мати високу ефективність реалізації прийнятих дій, відповідати діючим нормам вітчизняного та міжнародного законодавства, тобто діяти в наявному нормативно-правовому полі та стимулювати зацікавленість усіх відповідальних осіб у забезпеченні високого рівня економічної безпеки галузі. Інституційні, організаційно-розпорядчі, адміністративні методи розробляються та реалізуються на різних рівнях забезпечення економічної безпеки: рівні держави, рівні галузі та рівні окремих підприємств галузей із застосуванням функціонального підходу, що дає змогу забезпечувати економічну безпеку галузі через взаємодію та взаємовплив складників економічної безпеки (фінансового, інноваційного, інвестиційного, кадрового, ринкового, технологічного і т. д.) на різних рівнях економічної безпеки та, відповідно до системного підходу, одночасно підвищуючи рівень кожного функціонального складника як елементу системи та всієї системи через підвищення рівня економічної безпеки галузі внаслідок підвищення рівня економічної безпеки кожного з її елементів.

Застосування структурного підходу до дослідження та формування методів забезпечення економічної безпеки дає змогу структурувати та розподілити методи за напрямами та рівнями управління.

Інституційні, організаційно-розпорядчі, адміністративні методи передбачають реалізацію основних функцій управління: ініціації, планування організації, координації, мотивації та контролю, причому реалізація цих функцій відбувається на кожному з рівнів їх застосування [1].

Так, за напрямами управління економічною безпекою вони розподіляються на методи інституційного управління, організаційного управління, інфраструктурного

управління, управління інформацією управління інноваційною безпекою, управління виробничою безпекою та управління розвитком.

На рівні держави інституційні методи відображають дії законодавчої та виконавчої влади, державних органів для забезпечення стабільності та економічного розвитку вітчизняної економіки та їх провідних галузей, наслідком яких є підвищення рівня економічної безпеки, дії у напрямі міжнародного співробітництва, реалізації заходів цілеспрямованої державної політики, спрямованої на інтеграцію країни в міжнародне співтовариство та розвиток економічного, інноваційного, суспільного потенціалу країни на міжнародній арені, сприяння заходам із боротьби з тінговою економікою, злочинністю, корупцією, створенню та впровадженню нових механізмів стимулювання бізнесу та реалізації дій, що безпосередньо пов'язані із забезпеченням економічної безпеки галузі, розробленню та прийняттю державних концепцій та стратегії забезпечення економічної безпеки галузей та ін.

На рівні галузі дієвими засобами реалізації інституційних методів є формування та розвиток галузевих об'єднань: галузевих спілок, союзів, бізнес-асоціацій, діяльність яких полягає в об'єднанні підприємств галузі для досягнення спільних економічних інтересів та об'єднанні зусиль у забезпеченні розвитку підприємств галузі та їх економічної безпеки.

На рівні кожного підприємства інституційні методи реалізуються через формування чи внесення необхідних змін до установчих документів підприємства колективного договору із визначенням засад формування забезпечення економічної безпеки та через розроблення та прийняття концепції та стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства [2].

Організаційні методи на рівні держави реалізуються через розроблення та введення в дію державних програм створення в межах галузей потужних об'єднань підприємств та промислових союзів, упровадження державної політики із подальшої кластеризації економіки. На рівні галузі засобами їх реалізації є ініціювання та створення при галузевих спілках, союзах чи бізнес-асоціаціях галузевих рад із забезпечення економічної безпеки як головного керуючого органу в управлінні економічною безпекою галузі та департаменту чи служби із забезпечення економічної безпеки. До організаційних заходів належать налагодження взаємозв'язку та взаємодії служби економічної безпеки галузі та між службами економічної безпеки підприємств та у їх взаємодії із суб'єктами економічної безпеки зовнішнього середовища. На рівні підприємств організаційні методи реалізуються через створення та функціонування на підприємствах власних організаційних функціональних структур, що відповідають за забезпечення економічної безпеки підприємства.

Процеси впливу на економіку та їх ефективна реалізація здійснюються із застосуванням методів управління інфраструктурою, що на державному рівні складається із розбудови транспортної, соціальної, логістичної інфраструктури країни, систем та комунікацій, що сприятимуть процесу інтеграції економіки країни та забезпеченню безпеки процесу інтеграції. На рівні галузі засобами реалізації даних методів виступають розбудова інфраструктури функціонування галузі, що сприятиме ефективному розвитку галузі, та інфраструктура забезпечення економічної безпеки галузі, що поєднує самі підприємства, недержавні та державні органи та структури забезпечення економічної безпеки. На рівні підприємств це розбудова виробничої, обслуговуючої, соціальної інфраструктури, комунікацій, систем та мереж, безпека комунікацій, засобів

зв'язку, засобів інформаційного обміну та забезпечення, процесу інформаційно-аналітичного забезпечення на підприємстві та впровадження послідовної комунікаційної політики підприємства [3].

Адміністративні організаційно-розпорядчі методи в управлінні інформацією на державному рівні здійснюються через реалізацію державної політики управління та захисту інформації, на рівні галузі їх реалізація відбувається через розроблення та впровадження галузевих програм захисту інформації, інформаційних ресурсів, програмного забезпечення, технології, що застосовуються, технічними, аналітичними, програмними методами, засобами та інструментами; ті ж засоби доцільно застосовувати на рівні кожного окремого підприємства галузі для забезпечення інформаційної безпеки; підприємствам доцільно вживати заходи із захисту комерційної таємниці, моніторинг стану та рівня ринкових показників та технічні засоби захисту інформації, баз даних та інформаційних ресурсів.

Адміністративні методи в управлінні інноваціями на рівні держави реалізують через планомірне здійснення державної інноваційної політики, спрямованої на прогресивний інноваційний розвиток галузі та підприємств, що їх формують, та забезпечення безпеки процесу інноваційного розвитку. На рівні галузі управління інноваціями полягає у розроблення та реалізації галузевих програм інноваційного розвитку та спільної реалізації підприємствами галузі масштабних інноваційно-інвестиційних проектів. На рівні підприємства інструментами інноваційного розвитку виступають окремі проекти, розроблення та реалізація яких несе в собі значні загрози та дії як стабілізуючих, так і дестабілізуючих чинників, і потребує реалізації програм забезпечення економічної безпеки підприємств у процесі здійснення інноваційної діяльності [4].

Організаційно-розпорядчі методи в управлінні виробництвом на рівні держави можуть бути реалізованими через здійснення планомірної державної промислової політики, спрямованої на оздоровлення промисловості та сприяння її ефективному розвитку. На рівні галузі засобами забезпечення економічної безпеки є концентрація виробництва та виробничих потужностей, спеціалізація виробництва на випуску певних видів продукції та розвиток галузевої кооперації, що дає змогу спланувати та систематизувати наявні матеріальні фінансові ресурси, акумулювати їх та просувати на розвиток галузі. Дієвим засобом забезпечення економічної безпеки, що може використовуватися на цьому рівні, є сприяння процесу сертифікації виробництв, виробничих процесів та виготовленої продукції підприємств вітчизняних галузей відповідно до міжнародних стандартів якості. Ці заходи можуть бути організованими торгово-промисловими палатами, галузевими спілками та їх функціональними підрозділами. На рівні підприємств засобами реалізації даних методів є поточні ремонти, оновлення виробничих фондів, модернізації, введення процесів автоматизації виробництва, поточних виробничих ліній та конвеєрів, упровадження сучасних технологій виробництва та систем контролю якості процесу виробництва та виготовленої продукції, сертифікація відповідно до міжнародних стандартів якості та відповідності [5].

Економічні методи характеризуються дією непрямого впливу, використовуючи економічні інтереси та матеріальну зацікавленість, вигоду, прибуток чи економію ресурсів витрат.

Економічні методи реалізуються на державному рівні через державне фінансове регулювання, державне

фінансування програм, пов'язаних із забезпеченням економічної безпеки галузей, та програм розвитку галузей; ефективним засобом забезпечення економічної безпеки на цьому рівні є вдосконалення державної податкової, фінансово-кредитної політики. На рівні галузі економічні методи реалізуються через прийняття галузевих програм забезпечення економічної безпеки галузі, вдосконалення системи взаєморозрахунків між підприємствами, оптимізацію джерел фінансування програм розвитку галузі, залучення в галузь кредитних інвестиційних ресурсів, інвестування в галузь, кредитування довгострокових інвестиційно-інноваційних проектів розвитку. На рівні підприємств це: кредитування, фінансовий облік, фінансове планування, бюджетування, забезпечення економічної безпеки підприємств галузі, страхування фінансових ризиків у діяльності підприємств галузі, управління прибутком, управління витратами, контроль фінансової дисципліни та безпеки матеріальних ресурсів, моніторинг показників стану та рівня економічної безпеки [6].

Технічні спеціальні методи включають застосування спеціальних технічних засобів та інструментів для забезпечення економічної безпеки галузі. На рівні держави застосування та розвиток технічних спеціальних засобів та інструментів пов'язані з державним сприянням розвитку в країні недержавних структур із забезпеченням економічної безпеки, із технічною модернізацією державних та недержавних структур безпеки. На рівні галузі це технічне оснащення галузевої структури із забезпечення економічної безпеки галузі сучасними технічними та спеціальними засобами для їх використання підприємствами галузі. На рівні підприємства це технологічні спеціальні засоби, що використовуються в управлінні системою економічної безпеки: поліграф, аудіообладнання, системи відеоконтролю, засоби технічної перевірки приміщень, оснащення інформаційно-аналітичного підрозділу, переврка співробітників за обліком МВС та ін. [7].

Нормативно-правові методи розробляються із застосуванням нормативного підходу до забезпечення економічної безпеки, до якого належать прийняті на державному рівні чи на рівні галузі, чи підприємства держави, чи внутрішні правові акти, які є нормативними актами, що визначають межі, в яких може функціонувати служба економічної безпеки та забезпечуватися реалізація методів, заходів, засобів у забезпеченні економічної безпеки. На рівні держави це передусім приведення законодавчих актів у сфері забезпечення економічної безпеки до міжнародних норм та стандартів, доопрацювання та прийняття необхідних для її забезпечення законодавчих актів та іншої нормативно-правової документації: постанов, указів та ін. На рівні галузі це розроблення та прийняття концепції та стратегії із забезпечення економічної безпеки галузі, програм забезпечення економічної безпеки галузі, положень про раду економічної безпеки галузі та службу економічної безпеки галузі як управлінський колегіальний орган.

На рівні підприємств це прийняття цілої низки внутрішньої нормативно-правової документації підприємства, що регламентує забезпечення його безпеки. Передусім це концепція та стратегія забезпечення економічної безпеки, накази про організацію служби з економічної безпеки та призначення її керівника, положення про службу та також документацію, що забезпечує роботу служби економічної безпеки підприємства: положення, інструкції, приписи, накази, акти та інші документи [8].

Маркетингові методи забезпечення економічної безпеки галузі розробляються та реалізуються із застосуванням маркетингового підходу: розроблення та реалізація

маркетингової стратегії галузі та підприємств, що її формують, змістом якої є підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та їх продукції як на внутрішньому, так і на зовнішніх економічних ринках. Відповідно, основою суттю даного методу є реалізація маркетингового комплексу: товар та його якість, конкурентоспроможність, ціна, канали просування та канали збуту. Використовуючи маркетинговий підхід та забезпечуючи реалізацію даного комплексу, підприємства, що формують галузі через дослідження ринку, визначають основні фокус-групи споживачів, вивчають конкурентів на внутрішніх та зовнішніх ринках та їх продукцію, мають визначити пріоритетні напрями вдосконалення продукту, підвищення його якості та конкурентоспроможності для максимально повної відповідності очікуванням споживачів цільового сегменту як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, і, відповідно, після цього розробляти конкурентоздатну цінову політику та сформувані чи задіяні наявні канали просування та збуту продукції як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках, і просувати товари, супроводжуючи їх рекламною кампанією. Застосування маркетингового підходу під час формування маркетингових методів у забезпеченні економічної безпеки галузі дає змогу підвищити рівень конкурентоспроможності продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, оптимізувати використання ресурсів на його виробництво та структуру виробництва, пропорційно використовуючи наявні виробничі потужності тільки визначеними, згідно з програмою маркетингу, товарами, що мають цільовий ринок збуту на внутрішньому та на зовнішньому ринках у визначеному для цього із застосуванням інформаційно-аналітичного дослідження обсязі; оптимізації виробничих технологічних систем управління: упровадження сучасних систем контролю якості, сертифікації та стандартизації. Власне, застосування маркетингового підходу дає змогу оптимізувати внутрішній потенціал підприємств галузі для забезпечення її економічної безпеки на внутрішньому та зовнішніх ринках.

На рівні держави маркетинговий підхід упроваджується через реалізацію зовнішньоекономічної та торгової політики країни, укладання міжнародних угод із торгівлі та економічного співробітництва в різних галузях економіки. На рівні галузі маркетингові методи реалізуються через розвиток торгових відділів та відділів міжнародного співробітництва галузевих спілок та торгово-промислових палат, участь підприємств галузі в міжнародних заходах: виставках, презентаціях, зустрічах. Дієвим засобом є проведення презентації вітчизняної продукції за кордоном, у межах міжнародних заходів або як окрема економічна та суспільна подія. На рівні підприємства найбільш дієвими засобами реалізації є підвищення рівня конкурентоспроможності продукції галузей, її відповідність потребам та запитам ринку за рівнем якості та сучасними міжнародними нормами та вимогами. Дієвим інструментом даного методу є розроблення та реалізація програм маркетингу [9].

Соціально-психологічні методи впливають на соціально-психологічні мотиви поведінки, базуються на особливостях функціонування людської психіки та включають широкий спектр засобів групової динаміки, соціального орієнтування та регулювання, управління конфліктами. На рівні держави вони є засобами реалізації соціально-економічної політики держави, спрямованої на підвищення рівня економічного життя населення, політики підтримки особистісного та кадрового розвитку, рівня освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення розвитку культури. Засобом стимулювання росту внутрішнього ринку є

підтримка та розвиток у країні підприємництва та малих підприємств як суспільного класу нової соціально-психологічної якості використання його потенціалу та бажання працювати в економічній системі своєї країни. На рівні галузі соціально-психологічні методи проявляються через розроблення та реалізацію спільних економічних, соціальних, культурних заходів засобами галузі для консолідації соціально-психологічного зв'язку між суспільством як споживачами, конкурентами, ринком, галуззю та її підприємствами. Дані методи реалізуються засобами спонсорської допомоги підтримки спільної реалізації та фінансування соціальних суспільних освітніх проєктів, вони значно підвищують довіру соціуму як суспільства та споживачів внутрішнього ринку до підприємства та його продукції, працюють на економічну стабільність та імідж галузі і спрямовані на підвищення рівня соціальної безпеки в суспільстві і кадрової безпеки галузі.

Застосування даних методів на рівні підприємств спрямоване на нормалізацію морально-психологічного мікроклімату на підприємствах, формування загального відношення до діяльності підприємства, його продукції, підвищення рівня соціальної, особистісної, матеріальної та моральної відповідальності працівників за результати своєї роботи, роботу з персоналом, підвищення відповідальності та соціальної мотивації праці, розвиток особистості та навчання, мотивацію керівників, їх зацікавленість у результатах спільної праці та забезпечення економічної безпеки підприємства. Таким чином, здійснюється управління поведінкою працівників та стосунками в колективі та вирішуються завдання управління кадровими ресурсами та їх безпекою, що стоять перед службою економічної безпеки підприємства. Дані методи розкривають шляхи протидії внутрішнім та зовнішнім дестабілізуючим чинникам та мають сприяти підвищенню соціальної відповідальності, трудової та фінансової дисципліни, матеріальної відповідальності та підвищують ефективність протидії наявним та потенційним загрозам. Реалізація даного методу передбачає застосування поведінкового наукового підходу до забезпечення економічної безпеки галузі оскільки дає змогу сформулювати методи та засоби механізму забезпечення економічної безпеки галузі із застосуванням засобів моделювання соціального та психологічного розвитку ситуації та поведінки людини як особи та працівника в забезпеченні економічної безпеки галузі за рахунок застосування методів морально-психологічного впливу та морально психологічної мотивації працівників і зовнішніх та внутрішніх контрагентів галузі, що є вкрай важливим для стратегічного тактичного планування та ситуаційного управління реалізацією стратегії забезпечення економічної безпеки галузі.

Ідеологічні методи, як і соціально-психологічні, розробляються на основі застосування поведінкового підходу та мотивації, проте їх мотивуючою основою є використання «генетичного коду нації», національної генетичної свідомості, культури, релігії, що є основою формування свідомості та поведінки особистостей. Ці методи використовують засоби, спрямовані на формування та звернення до людини-індивідууму не як до кадрового ресурсу, а як до особистості й її свідомості та підсвідомості. Формування ідеології в мотивації має давні корені та генетичну основу і також успішно може застосовуватися в забезпеченні економічної безпеки. На рівні держави застосування даного методу пов'язане з реалізацією державних програм культурного, національного розвитку, розвитку національної ідеї та політики захисту вітчизняного товаровиробника, впровадження освітніх програм підвищення рівня культурного, соціального розвитку, соціальної та національ-

ної свідомості, гідності, вільного європейського вибору. На рівні галузі це масове просування національної ідеї та ідеології підтримки вітчизняного виробництва. Найбільш успішними з таких є кампанії «Купуй українське», «Ми – єдина країна». За дотримання якості виробництва продукції та їх характеристик реалізація таких кампаній здатна акумулювати та стимулювати внутрішній ринок та сприяти внутрішній конкурентоспроможності продукції вітчизняних товаровиробників. На рівні підприємств галузі це застосування національної ідеології та ідеї у формуванні виробничої та маркетингової програм підприємства, що включає розроблення товару, його пакування, маркування, логотип, рекламну кампанію, канали просування та стимулювання збуту на внутрішньому та зовнішніх ринках. Засобом реалізації цього методу є підвищення рівня кадрової свідомості, самооцінки персоналу, його особистісний ріст, підвищення самооцінки та особистої та суспільної відповідальності [10].

Наступна група – методи управління розвитком. Ця група методів передбачає забезпечення економічної безпеки за рахунок використання провідних у світі сучасних наукових та емпіричних методів, спрямованих на забезпечення перспективного довготривалого зростання підприємства, його ефективності та конкурентоспроможності.

На рівні держави ці методи реалізуються засобами державних програм розвитку галузей, управління якістю, підвищення конкурентоспроможності. На рівні галузі вони реалізуються через співпрацю галузевих спілок, союзів та бізнес-асоціацій із науково-дослідними інститутами, фахівцями, науковцями, що розробляли сучасні методи управління розвитком, галузевими структурами інших країн та налагодження науково-технологічного співробітництва.

Основним рівнем реалізації методів управління розвитком є рівень підприємства, адже управління розвитком формується через упровадження програм розвитку та підвищення ефективності. Засобами реалізації методів управління розвитком є: розроблення та реалізація інноваційно-інвестиційних проєктів; розроблення та впровадження сучасних бізнес-процесів управління виробничими потужностями підприємств галузі; впровадження систем контролю якості та технологічного процесу і продукції; сертифікація продукції та процесу її виробництва відповідно до міжнародних стандартів. Управління розвитком передбачає широкий спектр сучасних провідних методів: управління ефективністю організації (CPM, BPM, EPM) як комплексу управлінських процесів та методу найбільш оптимального використання ресурсів.

Дані методи включають: концепцію управління ефективністю (Value –Based Management) як управління, спрямованого на створення вартості; метод «шість сигм» (Six sigma) як один із методів управління процесами, заснованих на проведенні статистичної оцінки якості процесів методології управління процесам DMAIC; упровадження міжнародних стандартів якості ISO; розбудову бізнес-процесів на основі методології IDEF-0, що є базовим напрямом управління розвитком у забезпеченні економічної безпеки галузі та напрямом розбудови бізнес-процесів управління; розроблення та впровадження на підприємствах галузі TQM системи загального управління якістю; управлінські методи, а також методи управління розвитком: організаційне проектування, модернізація, реструктуризація, реінжиніринг бізнес-процесів, бенчмаркінг [11].

Застосування методів управління розвитком дає змогу підвищити рівень конкурентоспроможності й якості продукції та підприємств галузі, акумулювати ресурси, опти-

мізувати ресурси підприємства та розбудувати техніко-технологічні процеси, систему забезпечення економічної безпеки підприємств галузі.

Висновки. Методи розкривають засоби, що застосовуються для забезпечення економічної безпеки, та визначають, як саме здійснюється дане забезпечення.

Основними групами методів, що застосуються для забезпечення економічної безпеки галузі, є інституційні, організаційно-розпорядчі, адміністративні методи; економічні; нормативно-правові методи; технічно-спеціальні методи; маркетингові методи; соціально-психологічні; ідеологічні методи; методи управління розвитком.

Список використаних джерел:

1. Овчаренко Є.І. Система економічної безпеки підприємства: формування та цілепокладання: монографія. Лисичанськ: ПромЕнерго, 2015. 483 с.
2. Рудковський О.В. Структура системи економічної безпеки підприємства. Вісник Національного транспортного університету. 2014. № 29(2). С. 93–99.
3. Мак-Мак В.П. Служба безопасности предприятия как субъект частной правоохранительной деятельности: монография. М.: Спутник+, 2003. 220 с.
4. Пономаренко А.І. Система економічної безпеки фірми. Шлях України до економічної безпеки: матер. наук.-практ. конф. (Харків, 14 квітня 2006 р.). Харків, 2006. 302 с.
5. Юрків Н.Ю. Забезпечення економічної безпеки реального сектору економіки України: автореф. дис. ... д-ра екон. наук. Київ, 2013. 37 с.
6. Краткий экономический словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. М.: Ин-т нов. экономики, 2001. 1088 с.
7. Кальмук О. Механізми забезпечення економічної безпеки України. Схід. 2011. № 2(109). С. 40–42.
8. Коротич О.Б. Класифікація та зміст механізмів управління державою. Актуальні проблеми державного управління. 2006. Вип. 2(26). С. 122–128.
9. Кравченко О.М. Теоретичні підходи до визначення поняття «механізм державного управління». Державне управління: удосконалення та розвиток. 2009. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=56>.
10. Федорчак О. Класифікація механізмів державного управління. Демократичнее врядування. 2008. Вип. 1. С. 11.
11. Приходько В.П. Механізм державного регулювання та управління економічною безпекою. Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 15. С. 6–8.

Аннотация. В работе рассмотрены научно-методические подходы к формированию механизмов обеспечения экономической безопасности, определяющие средства, которые применяются в управленческой деятельности по обеспечению экономической безопасности отрасли. Методы раскрывают средства, применяемые для обеспечения экономической безопасности, и определяют, как осуществляется это обеспечение. Основными группами методов для обеспечения экономической безопасности отрасли являются институциональные, организационно-распорядительные, административные методы; экономические; нормативно-правовые методы; технически-специальные методы; маркетинговые методы; социально-психологические; идеологические методы; методы управления развитием.

Ключевые слова: экономическая безопасность, методы, отрасль, механизм, уровень экономической безопасности.

Summary. The paper considers the scientific and methodical approaches to the formation of mechanisms for providing economic security, which determine the means used in the management activities to ensure the economic security of the industry. The methods reveal the means used to ensure economic security and determine how this security is implemented. The main groups of methods used to ensure the economic security of the industry are institutional, organizational and administrative; economic; regulatory; technical; marketing; socio-psychological; ideological; and development management methods.

Key words: economic safety, methods, industry, mechanism, level of economic security.